

Svájcból ismerünk, ahol kiváló állapotban maradtak fenn különféle szerves anyagok.

TÓTH JÁNOS ATTILA

308. Tiszadob, Ókenéz

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, Á

2002. április elején a múzeumigazgatóság lakossági bejelentés alapján értesült arról, hogy gátépítés földmunkái során neolit kori leleteket találtak. A lelőhely az a dombhát, melyen az ókenézi kastély is áll. A Tisza egykori kanyarulata folyta körbe. Először 2002. április 15-től május 2-ig dolgoztunk a kastélytól Ny-ra fekvő részen. Nagyjából É-D irányban 120 méter hosszan figyeltük meg a gátépítési földmunkákkal felszínre került neolit és Árpád-kori település objektumait. A leletmentés szelvényétől É-i és K-i irányban a terepalakulat és a felszíni leletek alapján további 100–100 méterrel folytatható a lelőhely.

A kastélytól D-re egy kisebb dombháton is újkőkori objektumok előkerülése tette szükségessé a leletmentés folytatását, amit kisebb-nagyobb megszakításokkal május 23. és szeptember 11. között végeztünk el.

Összességében megállapítható, hogy a feltárt 143 objektum egy újkőkori és egy Árpád-kori településhez tartozik, illetve egy részük újkori. Az újkőkori településről (alföldi vonaldíszes kultúra) a nagyméretű, szabálytalan formájú és gazdag anyagú gödröket, az Árpád-kori faluból pedig néhány épületet és kemence-bokrokat lehet kiemelni. A feltárás körülményei és a lelőhely bolygatottsága miatt a településszerkezetre vonatkozóan nem sok következtetést lehet levonni.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER

309. Tiszadob határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

A 2002-ben elvégzett régészeti, geológiai kutatásokra a *Földművelő és állattartó népcsoportok környezet-átalakító hatásának vizsgálata Északkelet-Magyarországon* elnevezésű magyar–angol (ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Durhami Egyetem) kutatási projekt keretei közt került sor.

A vizsgált területek a Tiszadob határában található egykori, mára már feltöltődött Tisza-meder, az úgynevezett Sarlóháti-meder környezetében, valamint a Tiszagyulaháza és Újtikos községek határában elhelyezkedő feltöltődött folyómeder, a Tekeres-patak partjain találhatók. A vizsgálat során 325 db sekély mélységű fúrás mélyítettünk és összesen 400 fm üledékanyagot vizsgáltunk át.

A vizsgálat célja az volt, hogy az őskor folyamán a területen élt közösségek környezetét és a környezetükkel kialakított viszonyt rekonstruáljuk a geoarcheológia módszereivel.

A területen több eltérő korú és genetikájú folyóvízi tevékenység hatására kialakuló, infúziós lösszel fedett

térszíneken telepedtek meg az őskori kultúrák. A legintenzívebb megtelepedés a würm kori folyóhátakon, vagy a késő-glaciális korban meginduló magasparképződés peremén mutatható ki, mert ezek a térszínek szigetszerűen kiemelkedtek a tiszai árvizekből, így a tartós megtelepedésre és mezőgazdasági tevékenységre is lehetőséget biztosítottak. A területen mozaikos morfológiai, talaj és növényzeti adottságokat rekonstruálhatunk az őskor folyamán.

Munkatársak: Sümegi Pál (SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék), John Chapman (Durham University).

RACZKY PÁL

310. Tiszarád, Ivánka

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B (?), Á

2002. május 15-én helyi lakos információi alapján helyszíni szemlét tartottunk a lelőhelyen, ahol É-D-i irányú kettős homokdombon végig találtunk Árpád-kori és őskori (bronzkori?) cserepeket. Ezek a dombok valamivel alacsonyabbak, mint azok, amelyek a mai falu fekszik. Itt lehetett a középkori Ivánka falu, amelyet Kiss L. is említ.

Munkatársak: Mester Andrea, Simonné Asztalos Henrietta.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER

311. Tiszatarján, Naba-ér partja

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) R, Sza, Á

2002 májusában egy több hektáros erdőtelepítést megelőző területrendezés során egy markoló emberi csontokat forgatott ki a földből.

A helyszínen megállapítottuk, hogy a lelőhely a Naba-ér jobb partján, Tiszatarján községtől D-re egy, a környezetéből szemmel láthatóan kiemelkedő dombvonulaton helyezkedik el. A domb lábánál megtaláltuk a markoló által megbolygatott, Ny-K-i tájolású, háton, nyújtott helyzetben fekvő, melléklet nélküli csontvázat. Nem sokkal később egy ugyanilyen helyzetű csecsemő csontvázat is feltártuk.

A leletmentés során egy nagyjából 100×100 m-es területet tártunk fel, a Tiszatarjáni Tiszakeszivel összekötő földút két oldalán. A felszínre került leletanyag több korszak emlékanyagát tartalmazza; rézkor (hunyadihalmi csoport), római császárkor (szarmata) és Árpád-kor (13. század).

A leggazdagabb leletanyagot a rézkori gödrök tartalmazták, amelyek hamus, faszenes, paticsos kitöltéséből sok kagyló, halpikkely, halcsont, agancsdarab (eszközök is), csi-szolt és pattintott kőeszközök és magkövek kerültek ki. A nagy mennyiségű kerámiaanyagban megtaláljuk a széles, lapos bütyköket, apró füleket, a korongos tapadású füleket, a jellegzetes, négyszögletes formájú, karéjos peremű edényeket, hengeres nyakú korsókat, tálakat.

Több Árpád-kori ház is feltártunk jellegzetes kőpakolásos tűzhelyekkel, külső kemencével, a korszakra